

CHARLES LEPLAE

LEUVEN 1903-UKKEL 1961

Charles Lepplae werd geboren op 4 juni 1903 te Leuven waar zijn vader een leerstoel bekleedde aan de universiteit. Na tijdens de eerste wereldoorlog te Oxford verbleven te hebben, behaalde hij in 1926 aan de universiteit van zijn geboortestad het doctoraat in de rechten. Rond die tijd volgde hij reeds les aan de stedelijke academie voor schone kunsten en stichtte samen met Paul en Luc Hasaerts de "*Cercle artistique de Louvain*". Lepplae huwde in 1928, verbleef in 1929 geruime tijd te Parijs waar hij talrijke vreemde kunstenaars leerde kennen en reisde tenslotte naar Italië in 1947 : het is in dat land, bakermat van de medaillekunst, dat zijn aandacht zeer sterk zal getrokken worden door de medaille. Vooral de techniek van het rechtstreeks snijden zal hem in haar ban krijgen en enige jaren later zeer sterk zijn medaillecreaties beïnvloeden en ons met de medailles "*Voor een humaner wereld*" in 1958 en "*André Gilson*" in 1957 werkelijk onovertroffen meesterwerken opleveren. Door het gebruik van deze techniek loopt Lepplae volledig in het spoor van enkele illustere voorgangers als de Roettiers, Teodoor Van Berckel en de broers Jacques, Charles en Leopold Wiener, allen meesters in de graveerkunst. In zekere zin leunt het werk van Lepplae aan bij dat van de Wieneren omdat hij, zoals zij het deden met hun beroemde reeks historische gebouwen van Europa, zijn onderwerpen koos in functie van de toegepaste techniek, waarvoor miniaturisatie en reliëfcontrasten naast uiterste verfijning kenmerkend zullen zijn. Samen met kunstenaars als Armand Bonnetain, die eveneens deze techniek uitstekend beheerste maar spijtig genoeg zelden heeft toegepast, Dolf Ledel, Marcel Rau, Alfred Courtens, Pierre Theunis en nog enkele andere medailleurs heeft Charles Lepplae de naoorlogse Belgische medailleerkunst op een zeer hoog niveau gebracht. Zijn voortijdig overlijden op nauwelijks 58 jarige leeftijd op 19 september 1961, betekende daarom een bijzonder zware slag voor deze kunst. Nauwelijks een paar jaar voordien was Lepplae's artistieke creativiteit goed op gang gekomen met een drietal medailles per jaar ; deze tijd was te kort opdat zijn werk school kon maken of om leerlingen op te leiden in deze historische, maar uiterst moeilijke kunstdiscipline.

Voor belangstellenden en verzamelaars blijft Lepplae's gewaardeerde werk moeilijk om bijeen te brengen omdat zijn creaties voor een deel experimenten waren - prachtige medailles als "*L'empuse*" en "*L'anémone*" werden slechts in enkele exemplaren geslagen - en voor een ander deel een erg beperkte bestemming hadden - "*Agnes my daughter*", "*Father Damien the leper*", "*Tu m'as gardé, la ciel te garde*" en de portretpenning van gravin d'Arschot-Schoonhoven, alle gegoten penningen zijn daarvan uitstekende voorbeelden. Het is daarom verheugend dat precies meesterwerken als "*Voor een humaner wereld*", "*Electriciteitmaatschappij van Noord België*" en "*André Gilson*", gezien hun bestemming allicht een redelijke oplage moesten meegekregen hebben en een goede verspreiding hadden.

Een bijkomende moeilijkheid wordt echter gevormd door het bestaan van proeven : de gebruikte techniek van het rechtstreeks snijden laat gemakkelijk toe om veranderingen aan te brengen aan de medailles na het slaan van een proefstuk dat bvb. negatief beoordeeld werd door de kunstenaar ; een dergelijk, niet vernietigd proefstuk kan uiteraard in omloop geraken en bij de verzamelaar verwarring teweegbrengen : dit is duidelijk het geval met de medaille "*and this our life exempt from public haunt*" die een proef is voor de keerzijde van de medaille "*Electrobel*" terwijl ook van de medaille "*Ministerie van openbaar onderwijs*" een tweede keerzijde bekend is, hoewel daarvan tot hiertoe geen proeven ontdekt werden. Informatie inwinnen en ze op haar betrouwbaarheid toetsen is dus zeker nodig voor sommige medailles van Leplae, wat vanzelfsprekend lijkt maar niethemin toch vlug over 't hoofd gezien wordt door de verzamelaar.

Werken van Charles Leplae werden tentoongesteld op volgende exposities : "*Les médailleurs belges contemporains*", Luxemburg, *Musées d'histoire*, 1946 ; "*Internationale tentoonstelling hedendaagse penningkunst*", Durne, *Museum Sterckshof*, 1959 ; "*Internationale Ausstellung Zeitgenössischen Medaillen*", Wenen, *Oberes Belvedere*, 1959 ; "*Charles Leplae, sculptures, dessins, écrits*" Elsene, *Museum voor Schone Kunsten*, 1977.

CATALOGUS

1. -
De H. Maagd met het kind Jezus op de linkerarm in een boom, aan weerszijden waarvan aartshertog Albrecht en aartshertogin Isabella geknield bidden. Onderaan L

N.D./tussen 2 naar elkaar gekeerde engelen, de gekroonde basiliek omringd door 7 bomen/MONTAIGU/3 bloemen op een lijn/.P.P.N./L

(1937, Fisch) (1), zilver, brons, 27 x 20 mm, geslagen.

De bestemming van deze medaille kon niet achterhaald worden en ook uit de medaille zelf blijkt ze niet duidelijk : of het de bedoeling was in Scherpenheuvel aan de bedevaarders de mogelijkheid te bieden om een mooi souvenir aan te schaffen dan wel of de fabrikant zelf een rechtstreekse verkoop aan kandidaat-bedevaarders of belangstellenden op het oog had, is niet geweten. In het eerste geval kunnen heel wat stukken in omloop zijn, in het tweede geval allicht aanzienlijk minder.

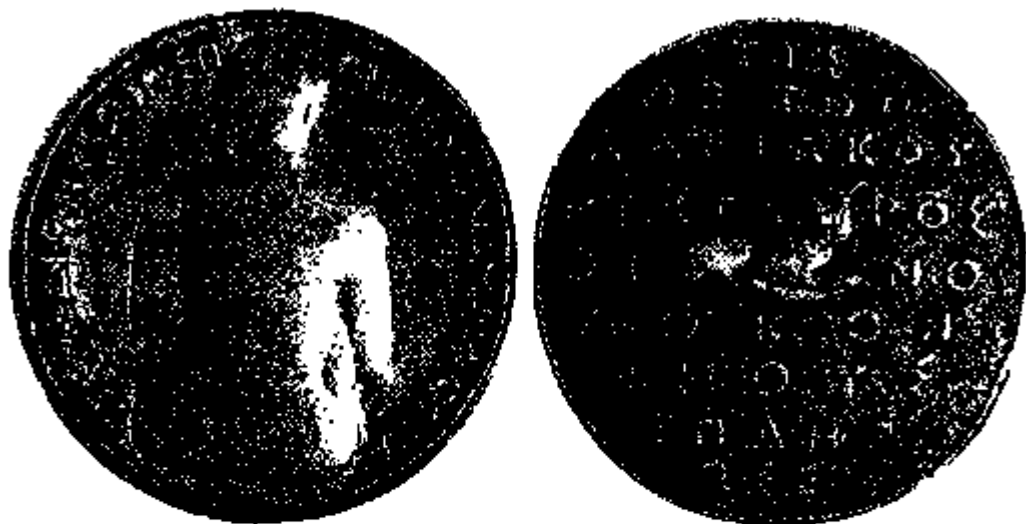

2. NDAME - DE HAL

De gekroonde W. Maagd met het kind Jezus op de linkerarm, staand op een stapel kanonkogels samengesteld uit 2 rijen van respectievelijk 9 en 6 stuks. Rechts van de zoom van de mantel van de H. Maagd L

2 vrouwen driekwart naar elkaar toegekeerd aan weerszijden van een kruis. Onderaan L
(1937, Fisch), zilver, brons, 33 mm (36 mm het oogje), geslagen.

Inzake bestemming, oplage, jaartal en fabrikant moeten voor deze medaille dezelfde opmerkingen gemaakt worden als voor de voorgaande.

3. ΤΙΣΜΕΔΙΩΝΥΣΩΙΠΕΡ - ΑΑΣΙΜΕΝΘΝΑΜΦΙΦΦΡΗΑ

Naakte vrouw, gezeten en op de rug gezien.

-

TIE/METON/AAPIAKOV/NERTA - POI/naar links liggende
lynx tussen OI en NO / ΔΟΚΟΝ / ΑΗΟΥΣ/ΕΜΑΗΡ / ΩΧΕ
Op de rand gegraveerd : A MA PILLE AGNES NOEL 1952

1937, brons, 65 mm, gegoten.

Deze medaille is een vrije creatie en stelt de echtgenote van de kunstenaar voor gezeten in de tuin. Naar alle waarschijnlijkheid is ze de eerste gegoten medaille van Lepiae. Het randschrift is wellicht een latere toevoeging. De kunstenaar zou de medaille weleens de benaming "anfora" gegeven hebben (3).

4. FATHER DAMIEN THE LEFER

Naar rechts gekeerde buste van pater Daniaan.

-

-

(1937), brons, gegoten (2).

Van deze medaille zou slechts 1 enkel exemplaar gegoten zijn. Zij zou herinneren aan de intrade in een geestelijke orde van een familielid van de kunstenaar (3).

5. LEON - VERHELST PROFESSEUR A L'UNIVERSITE

Naar links gekeerde buste. Links LOUVAIN/1898 1938/L

-

L'ASSOCIATION/DES ANCIENS ELEVES/DE L'ECOLE/DE BRASSERIE/A
SON/PRESIDENT/D'HONNEUR

1938, Fisch, brons, 72 mm, geslagen.

Deze medaille is een hulde van de vereniging van de oudleerlingen van de Leuvense brouwerijschool aan haar erevoorzitter hoogleraar Leon Verhelst, een oom van Lepae en tevens directeur van de brouwerij Artois. Zij is vermoedelijk per inschrijving verspreid en kan een oplage van een 150 exemplaren hebben.

6. -

Naar rechts gekeerde buste van Ruby de Mun, gravin d'Arschot-Schoonhoven. Links, langs de rand LEPLAE

RUBY/ DE MUN/COMTESSE D'ARSCHOT/SCHOONHOVEN/EN 1942

1942, brons, 56 mm, gegoten.

Deze medaille, waarvan de bestemming noch de verspreiding bekend zijn, maakt deel uit van een kleine reeks (4), gerealiseerd voor de familie d'Arschot-Schoonhoven door verschillende Belgische en buitenlandse kunstenaars.

7. O.M.M.A.T.A.M.E.N.K.O.U.P. - .H.X.M.O.A.I.I.H.F.P.A.Φ.I.E.

Naar rechts gekeerde buste van de gravin d'Arshot-Schoonhoven

-
-

1943, brons, 81 mm, gegoten.

Zelfde opmerkingen als voor voorgaande medaille, waarop ook dezelfde persoon afgebeeld wordt.

8. AGNES MY DAUGHTER. SEVEN YEARS OLD. MODELLED IN SUMMER. FORTY FOUR

Naar rechts gekeerde buste van een meisje.

CHARLES LEPLAE - BILIED HUGGERO - othe VICT

Rugzicht op een driekwart naar rechts op een bed gezeten jonge vrouw die de overgordijnen sluit boven een kinderbed waarin een jong meisje ligt.

1944, brons, 79 mm, gegoten.

De medaille is een vrije creatie van C. Leplae waarin hij zijn echtgenote afbeeldt die hun dochtertje Agnes te bed legt (3).

9. TU-M'AS GARDE - LE CIEL TE GARDE

Naar rechts gekeerde engel die een overvloedshoorn optilt.
 Het kleed van de engel is bezaaid met sterren. Rechts
 LEPLAE/44

-

Dubbele veelbogige cirkel waarin, in vogelperspectief gezien,
 op een tapijt een éénpersoonsbed en een tafel staan waarop
 een bord, 2 glazen en een kom fruit.

1944, brons, 81 mm, gegoten.

Daze medaille, waarvan slechts enkele exemplaren bestaan, zou
 geschonken geweest zijn aan personen die Alfred Errera ver-
 borgen gehouden hebben tijdens de tweede wereldoorlog (3).

10. V.EYCK BRUEGHEL RUBENS DE LASSUS
FRANCK - GRETRY

Een jong meisje, driekwart naar links gezeten, leest uit een boek dat ze op de linkerknie houdt, cursief *KTM/11/5/5/11*
Onderaan rechts, langs de rand LEPLAE/55/INCIDIT

MINISTÈRE/DE L'INSTRUC-TION PUBLIQUE/tussen BELG/BEL en
IQUÈ/GIÈ het Belgisch wapenschild, gehouden door 2 leeuwen/
MINISTÈRIE/VAN OPENBAAR/ONDERWIJS

1955, (Koninklijke Munt), verzilverd, brons, 75 mm, geslagen.

Deze medaille werd door het Ministerie van Onderwijs gebruikt als beloning voor prestaties op cultureel gebied. Zij is de eerste waarvan het beeld door rechtstreeks snijden, althans gedeeltelijk, bekomen werd (5), zoals door de bewaard gebleven matrijs van de voorzijde en de stempel van de keerzijde bewezen wordt. De Koninklijke Munt bewaart er eveneens een tweede keerzijde van welke vermoedelijk niet is gebruikt (6).

ROYAUME DE BELGIQUE - KONINKRIJK BELGIE
EDUCATION NATIONALE - NATIONALE
ET CULTURE OPVOEDING EN CULTUUR
Belgisch wapenschild, gehouden door 2 leeuwen.

Het op de voorzijde van de medaille afgebeeld meisje zou Agnes, het dochttertje van de kunstenaar zijn, heden zelf een bekende kunstenares-ceramiste.

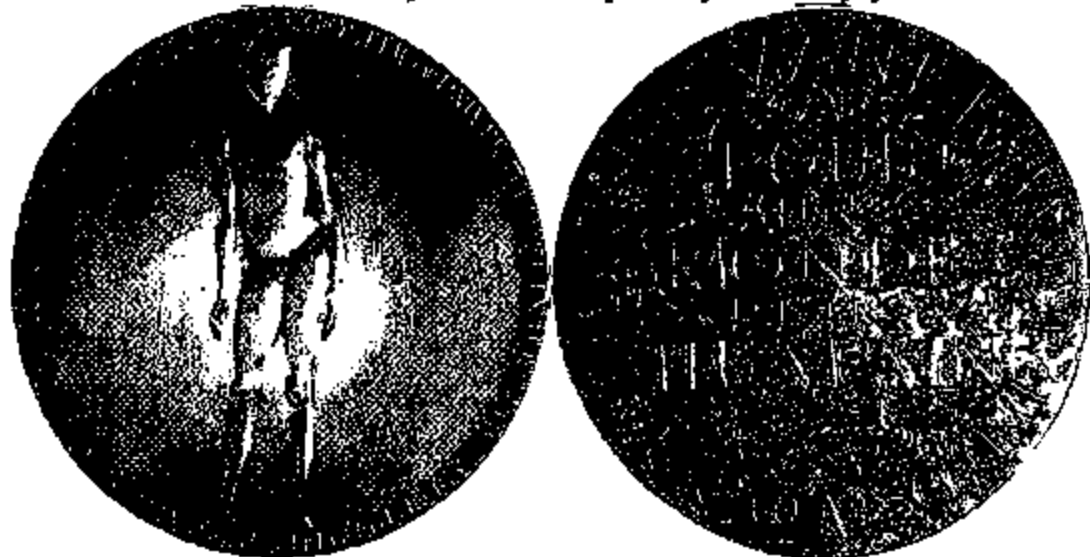
11. ANDRÉ GILSON COMMISSAIRE GENERAL

Naar rechts gekeerde buste. Links LEPLAE/57

BELGIKA/1929 1957 temidden van talloze kleine bloemen, planten en dieren behorend tot de Kongolese flora en fauna. Onderaan L

1957, (Koninklijke Munt), verzilverd, brons, 72 mm. geslagen.

Deze medaille is een blijk van erkentelijkheid vanwege de maatschappij Belgika, waarvan de bedrijvigheid zich situeert in Belgisch Kongo, aan haar commissaris-generaal A. Gilson bij diens afscheid. Dit prachtig kunstwerk, dat in de Belgische medailleproductie van deze eeuw zijns gelijke niet vindt, werd verspreid onder het personeel en relaties van de maatschappij. In tegenstelling tot de voorgaands medaille is de keerzijde van deze penning volledig gesneden.

12. ALGEMENE WERELDTENTOONSTELLING BRUSSEL 1958 EXPOSITION
UNIVERSELLE ET INTERNATIONALE BRUXELLES 1958

Driekwart naar links gekeerde, naakte jongen. Rechts
LEPLAE/1958/INCIDIT

VOOR EEN HUMANER WERELD

POUR/UN/MONDR/PLUS/HUMAIN temidden van talloze kleine
bloemen, vogels en planten. Rechts, tussen de W van WERELD
eer L

1958, (Koninklijke Munt), verguld, verzilverd, brons, 72 mm,
geslagen.

Herinneringsalbums (6) met daarin de 3 versies van deze
medaille, samen met dezelfde 3 versies van een medaille (7)
van Marcel Rau en dito versies van een medaille (8) van Geo
Verbanck werden in 1958 geschonken aan personen die bijzon-
der verdienstelijk waren bij 't inrichten van de algemene
wereldtentoonstelling te Brussel. De keerzijde van deze me-
daille is zoals die van de voorgaande volledig gesneden,
terwijl de jongen op de voorzijde een weergave is van het
beeld uit het Middelheimmuseum te Antwerpen en de zoon van
de kunstenaar, Luc, zou zijn! (3).

13. PALATIUM SEPTIMUM ARTIS NOSTRAE BELGICAE

Naar links gekeerde buste van een meisje. Rechts, langs het
omschrift 1958

O - BEL - VISO A ME DATO IN DURA SORTE

Octopusachtige figuur waarin onderaan LE/PLAE/INC

1958, (Koninklijke Munt), verzilverd, brons, 38 mm, geslagen.

Van deze medaille, gerealiseerd voor de wereldtentoonstelling
van 1958 te Brussel, is de bestemming noch de verspreidings-
wijze bekend. Zij stelt op de voorzijde Agnes, de dochter
van de kunstenaar voor.

Er bestaat ook een bronzen proef van :

A PAQUES AU KAMERDELLE MÈ ANOM

AGNES

= 7. Rechts L/INC/58

UN ENFANT TOUT JEUNE ELEVE A LA COUR QUI MARCHE GRAVEMENT
DANS SES VETEMENTS DE-CERE - MO - NIE

Octopusachtige figuur met een vierkant centrum E en tussen de vangarmen respectievelijk I, A, L, E, L, B en S

14. L'ANEMONE ET L'ANCOLIE

Naakte jonge vrouw, zittend op het gras, met de linkerarm en de rechterarm respectievelijk op het linkerbeen en de linkervoet.

ONT POUSSE DANS LE JARDIN·OU DORT DE LA MELANCOLIE.

Dezelfde vrouw, op de rug gezien. Links LEPLAE, rechts 1958 en onderaan INCIDIT

1958, (Koninklijke Munt), verzilverd, 70 mm, geslagen.

Deze panning, afgeleid van die van 1937, is een vrije creatie van de kunstenaar waarvan overigens slechts enkele exemplaren geslagen werden. Hij stelt de vrouw van de kunstenaar voor, gezeten in de tuin. In 1977 werd de medaille ter gelegenheid van het verschijnen van het werk van Albert Dasnoy "*Charles Leploe, sculptures, dessins, écrits*" (Brussel, 1977, 128 p., 130 ill., 850 F voor de gewone uitgave, 3.500 F voor de luxe-uitgave, ondertekend en genummerd, uitgave "*Images*" van het *Ministère de la Culture Française*), heruitgegeven in verzilverd brons en geschonken aan de kopers van de luxe-uitgave van het boek.

15. PLAYS OU CESSÉ

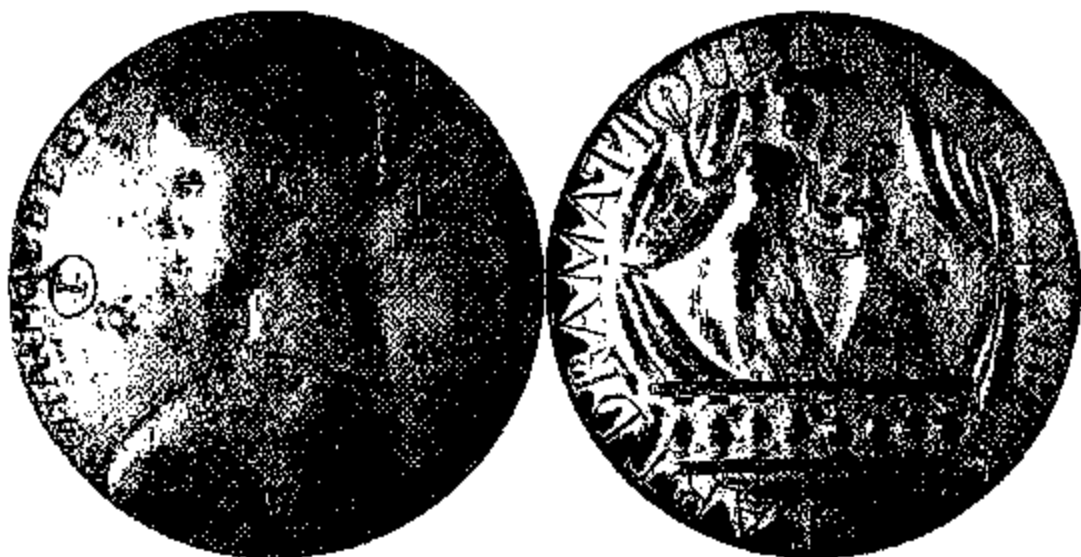
Naar rechts gekeerde empusa. Onderaan LEPLAE

L'EMPUSE D - E · ST PE Y R E ·

Naar rechts gekeerde bovendeel van de empusa. Links
L/INC/1958

1958, (Koninklijke Munt), brons, 37 mm, geslagen.

Voor deze allusie op de vergankelijkheid koos Leplae de empusa, een insect dat hij kende van een verblijf te Saint Peyré, dichtbij Saint-Tropez in Zuid-Frankrijk. Het omschrift onderstreept de merkwaardige levenswijze van deze insecten, waarvan de mannelijke exemplaren door de vrouwelijke worden opgevreten. Het beeldhouwwerk "empusa", bewaard in het Koninklijk Museum van Centraal Afrika te Tervuren, heeft voor deze medaille, een vrije creatie, model gestaan!

16. KONINKRIJK BELGIE ROYAUME DE BELGIQUE

Naar links gekeerde buste van een meisje, tussen $\Theta\alpha\lambda\alpha$
en $\text{I}\omega$

Rechtsboven L/INC

DRAMATISCHE KUNST ART DRAMATIQUE

Op een toneelscène, een driekwart naar rechts gekeerd personage dat de ene hand opsteekt en de andere op de arm legt van een naar links gekeerde gemaskerde die de linkerarm uitsteekt. Rechts LEPLAE/58

1958, (Koninklijke Munt), verzilverd, 71 mm, geslagen.

Het als de muse van het toneelspel voorgesteld jong meisje is Agnes, de dochter van de kunstenaar. Bestemming noch verspreidingswijze van de medaille zijn bekend. Vermoedelijk was het een beloningsmedaille voor toneelgezelschappen of -spelers, verleend door een ministerie. De Koninklijke Munt bewaart van deze medaille een matrix met in het voorzijdeomschrift KONINKRIJK, evenals een stempel met KONIN RIJK. Exemplaren van medailles waarop gewijzigde omschriften voorkomen zijn alsnog echter niet ontdekt!

17. LOUIS-DEWOLF.

Naar links gekeerde buste tussen LE/PLAE en 19/59

E·L·E·C·T·R·O·B·E·L· -INC-L·

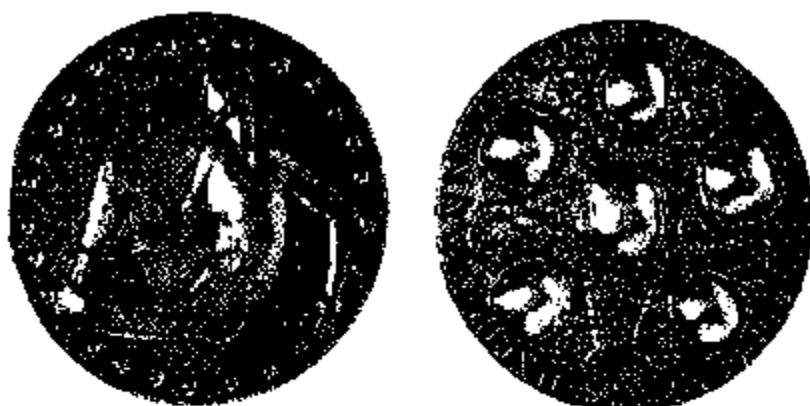
In een onregelmatige bogencirkel, een naar links gekeerde wolf ooringd door INTERCOM E.N.B. Onderaan rechts DW

1959, (Koninklijke Munt), zilver, brons, 50 mm, geslagen.

Deze medaille is een hulde van de maatschappijen Electrobél en Intercom Noord België aan hun voorzitter. Er werden 150 bronzen en 30 zilveren exemplaren (10) van verspreid onder personeelsleden en relaties. Van de "spreekende" keerzijde van de medaille bestaat ook een loden proef (11) :

AND THIS OUR LIFE EXEMPT FROM PUBLIC HAUNT FINDS TONGUES IN
TREES BOOKS IN THE RUNNING BROOKS

Naar links gekeerde wolvin die 4 kinderen zoegt.

18. -

Tussen LEVI/BPONT en AIOX een driekwart naar links gezeten naakte man die in de linkerhand een bliksemschicht houdt en op de rechterarm leunt. Rechts, onder de arm LE/PLAE/IN/CIDIT

ELECTRICITEITMAATSCHAPPIJ VAN NOORD BELGIË

Een bol in een cirkel, omringd door 5 dito bollen, elk gevat tussen 2 S-vormige figuren met in hun basissen respectievelijk 1, 90, 9, 19 en 59. Onderaan INC/L.

1959, (Koninklijke Munt), verzilverd, brons, 50 mm, geslagen.

Deze herdenkingsmedaille voor het 50-jarig bestaan van de Electriciteitmaatschappij van Noord België werd op dezelfde manier verspreid als de vorige. Zij stelt Zeus "brontaios" - d.i. Zeus, die bliksem en donder slingert - voor en had als model het beeldhouwwerk "zittende man" dat zich te Bosvoorde bevindt.

J. LIPPENS

NOTA'S

1. Samen met 14 andere medailles die alle voorkomen op de uitgiftelijsten 1937 van de firma, werd deze medaille in 1937 van het huis Fisch gekocht door het Penningkabinet. Het is daarom zo goed als zeker dat zij bij Fisch geslagen werd, ten laatste in 1937.
2. Deze medaille is ons slechts bekend uit het werk van Paul Fierens, "Charles Leprieu", Brussel-Parijs, 1941 (uitgave Marion) waarin zij afgedrukt wordt en vermeld wordt als behorend tot de verzameling H. Wauters.
3. Informatie verstrekt door de weduwe van de kunstenaar.
4. Volgens door graaf d'Arschot verstrekte informatie :
1927, gravin d'Arschot, door A. Bonnetain ;
1932, verjaardag van de gravin d'Arschot ;
1935, graaf Philippe d'Arschot, door A. Bonnetain ;
1941, gravin d'Arschot, door A. Bonnetain ;
1955, graaf Philippe d'Arschot, door Heiliget ;
1965, geboorte van Philippe-Guillaume d'Arschot ;
z.d., huwelijk van Arnould d'Arschot, door De Greef.
5. De onderlijnde letters zijn gewoon gestempeld en komen ook op de bewaarde stempel voor, de niet onderlijnde zijn gegraveerd en komen niet voor op de bewaarde matrijs!
6. Tot heden zijn er geen medailles noch proeven van bekend.
- 6^a. Aan het Penningkabinet ter inzage voorgelegd door bezochters.
7. Vrouwenhoofd met exposer, 80 mm.
8. Wereldbol met exposer, 70 mm.
9. Penningkabinet, Koninklijke Bibliotheek.
10. Informatie dd. 30.11.1967 verstrekt door Electrabel.
11. Penningkabinet, Koninklijke Bibliotheek.